

(§ 414 c. ř. s.). Odpor poručníkův měl býti uvážěn jako kterákoli jiná přednesená skutečnost a mělo býti v rozsudku vysloveno, jaký význam pro rozhodnutí jí soud přikládá. Pouhý poukaz na to, že důkaz byl neproveditelný pro poručníkův odpor, nestačil. Ale odvolací soud napravil tuto vadu, uznáv, že poručník svůj nesouhlas dostatečně odůvodnil a je patrné, že proto nevyvodil z tohoto nesouhlasu nepříznivé důsledky pro žalující dítě; hodnotil tudíž poručníkův odpor a toto hodnocení nelze již napadati v dovolacím řízení. Otázku, zda poručenský soud mohl, či zda nemohl schváliti poručníkovu rozhodnutí, nebo dáti mu příkaz, by ke krevní zkoušce svolil, není potřeba v tomto případě řešiti proto, že k takovému rozhodování poručenského soudu nebyl v první stolici dán podnět. Považoval-li žalovaný za záhodno, by se to stalo, mohl k tomu dáti podnět buď při jednání dne 1. června 1928, kdy poručník po prvé odepřel svolení, nebo dne 15. června 1928, kdy opakoval odepření.

### Čís. 8932.

#### Měna na Hlučínku.

**Nelze přihlídnouti k zhodnocení podle říšskoněmeckého práva, třeba dlužnický poměr byl založen podle říšskoněmeckého práva. K výmazu zástavního práva knihovně zjištěného stačí výmazná kvitance a není třeba, by byl předložen hypoteční list.**

(Rozh. ze dne 2. května 1929, Rv II 761/28.)

Na žalobcově nemovitosti v D. na Hlučínku byla knihovně zajištěna pohledávka žalované Schlesische Landschaft 3300 Mk. Žalobce, zaplativ žalované dne 23. března 1923 na zbytek pohledávky 3530 Mk, domáhal se na ní podpisu výmazní kvitance na pohledávku 3.300 Mk a, když žalovaná odmítla kvitanci podepsati, žaloval o podpis. O b a n i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Ve věci samé není odvolací důvod nesprávného právního posouzení věci opodstatněn. Stanovisko odvolatelky, že pro tento případ platí též zásady dohodnocení (valorisace) podle zákona německé říše ze dne 16. července 1925, čís. 31, není správné. Zákon tento má platnost jen pro Německou říši a nemůže se vztahovati na cizozemce a jeho nemovitosti v cizině ležící, to tím méně, ana tato instituce v tuzemském právu vůbec nemá opory. Znehodnocení dřívější německé měny byla náhodou, která v Německé říši nastala následkem světové války a následujících poválečných poměrů, náhodu tuto musí proto nésti Německá říše a, byl-li k odstranění dotyčných následků vydán zvláštní zákon, nemůže tímto zákonem býti vázán cizozemec se svým majetkem mimo oblast Německé říše. Na tom nic není s to změnití okolnost, že Hlučínko dříve patřilo k Německé říši a že teprve na základě zákona ze dne 30. ledna 1920, čís. 76 sb. z. a n. bylo připojeno k Československé republice. Neboť tímto připojením přestalo Hlučínko býti částí Německé říše a její zákony později vydané nemají pro tuto odstoupenou část platnosti, což

jest důsledkem státoprávní přeměny související se světovou válkou. Žalovaná strana se proto neprávem odvolává na to, že s ohledem na ustanovení zákona o dohodnocení její zajištěná pohledávka ještě není úplně zaplacená, pročez prý nemohla býti odsouzena k podpisu kvitance. Ani další námitce, že bez ohledu na valorisaci žalobní žádost není odůvodněna, poněvadž právní poměr mezi stranami musí býti posouzen podle norem německého práva a poněvadž žalovaná strana podle těchto norem k podpisu kvitance není povinna, nelze přiznati úspěch. Nelze popřít, že pro posouzení práv a povinností stran této rozepře zásadně jsou směrodatnými předpisy německého soukromého práva, poněvadž jde o zápůjčku poskytnutou v roce 1898 německým ústavem žalobci v čase, kdy žalobce ještě byl příslušníkem německé říše a poněvadž teprve zákonem ze dne 11. března 1920, čís. 152 sb. z. a n. byla na Hlučínsku rozšířena platnost čs. soukromého práva. Lze také připustiti, že pro obsah smluvního poměru stran jest přihlížeti k ustanovením zápůjčkového řádu žalované strany ze dne 10. srpna 1888 a k obsahu dlužního úpisu ze dne 4. května 1892 a hypotečního listu ze dne 13. srpna 1898, i když tyto listiny byly soudu předloženy teprve po skončeném jednání. Neboť nemůže býti pochybnosti, že obsah dlužního spisu a hypotečního listu jest zřejmý z dotyčného vložkového opisu a že dlužní list se výslovně vztahuje na zápůjčkový řád ze dne 10. srpna 1888 a důkaz vložkovým spisem byl prvním soudem připuštěn a proveden. Z těchto listin vyplývá, že žalovaná strana podle zápůjčkového řádu směla poskytovat zápůjčky na zástavní listy jen na pozemky v jejím obvodu, že směla dávat do oběhu zástavní listy jen potud, pokud jsou kryty cenou nemovitostí daných do zástavy, že poměrná část těchto zástavních listů musí býti vzata z oběhu nebo zničena nebo prohlášena za neplatnou atd., když zápůjčka se zaplatí, že v této věci byl vydán hypoteční list ze dne 15. června 1898, jenž má moc exekučního titulu, že správa žalované strany při těchto obchodech jest pod dozorem státu. Z tohoto stavu věci jest tedy patrné, že zápůjčky poskytované žalovanou stranou jsou zápůjčkami zvláštního druhu zajištěnými pozemky v německém státu a poskytované pod jeho dozorem, že jde o zápůjčky, na které má vliv státní moc Německé říše a které jsou v souvislosti s územím, na které se její moc vztahuje. Ale v tomto ohledu nastala změna poměrů tím, že Hlučínsko od Německé říše bylo odloučeno a spojeno s Československou republikou. Neboť od této doby pozbyly zápůjčky poskytnuté bývalým příslušníkům Německé říše na pozemky v Hlučínsku povahy zápůjček, poskytovaných vlastně německým státem, poněvadž dotyčné do zástavy dané nemovitosti nyní patří k jinému státu, takže v tom směru odpadá úplně dosavadní vliv německého státu na tyto zápůjčky. S touto změnou poměrů zajisté žalovaná strana po provedení inkorporace Hlučínska k Československé republice počítati musela a, bylo-li s touto změnou snad spojeno snížení jistoty pro vydané zástavní listy, bylo na ní, by poměrný počet zástavních listů vzala z oběhu nebo jinak se postarala o jejich neplatnost nebo by zařídila, by při valorisaci zástavních listů podle citovaného zákona bylo k tomuto stavu přihlíženo, což se

snad také skutečně stalo. Každým způsobem pozbyl i hypoteční list státní změnou povahy exekučního titulu proti žalobci jako příslušníku čs. státu (viz také smlouvu čis. 130 sb. z. a n. z r. 1924), zápůjčkový řád ze dne 10. srpna 1888 nemá nadále významu pro žalobce, stručně řečeno zápůjčka stala se následkem státních změn obyčejnou zápůjčkou, pro kterou platí všeobecné předpisy soukromého práva a tu platí i podle občanského zákona Německé říše zásada, že dlužník po zaplacení zápůjčky má právo na vydání výmazné kvitance a že tato stačí k výmazu práva zástavního (§§ 368, 875). Tím odpadla potřeba zabývatí se otázkou, zda z ustanovení § 895, 952, 1144 a 1145 něm. obč. zák. lze vůbec souditi, že v souzeném případě podle německých předpisů by bylo k výmazu práva zástavního zapotřebí předložení hypotečního lístku. Podle nařízení vlády ze dne 15. ledna 1921, čis. 18 sb. z. a n. platí nyní na Hlučínsku knihovní zákon ze dne 25. července 1871, čis. 95 a zákony s ním související a podle nich stačí k výmazu zajištěné pohledávky výmazná kvitance. Podle německého obč. zákona má bezpochyby předložení hypotečního lístku před výmazem zástavního práva jistý účel, ježto hypoteční list jest exekučním titulem, který závisí na zástavním právu, takže výmaz zástavního práva může býti proveden, když se dlužník vykáže vráceným exekučním titulem. Avšak pro území Čs. republiky hypoteční list exekučním titulem není a proto jest pro výmaz pohledávky bezúčelným. Jde tedy jen o otázku, zda žalobce zápůjčku skutečně zaplatil, takže má nárok na vydání nebo na podpis výmazné kvitance. Na tuto otázku jest dáti odpověď kladnou. Podle dlužního úpisu ze dne 4. května 1898 byl žalobce povinen zápůjčku 3.300 marek, kterou snad obdržel v zástavních listech, vrátiti v hotovosti podle nominální hodnoty. Opačné tvrzení odvolatelky jest v rozporu s obsahem dluhopisu. Není popřeno, že žalobce této povinnosti vyhověl; neboť, že by žalobce žalované straně na jmenovitou hodnotu zápůjčky ještě něco dlužil, ani odvolatelka netvrdí. Namítá jen, že dřívějšími splátkami a poslední splátkou ze dne 23. března 1923 3.530 marek žalobce nemohl vyrovnati dluh pro tehdejší znehodnocení platidla, takže podle vnitřní hodnoty zaplacených papírových marek dluh není úplně zaplacen. Avšak, ježto dlužní úpis zní na marky vůbec, změna měny v Německé říši až do dne placení nenastala, marka zůstala tam zákonným platidlem a podržela tam vnučený oběh, vyrovnal žalobce těmito splátkami dluh úplně a jest vyloučeno, že by žalovaná strana nyní mohla žádati další splátky. Znehodnocení tehdejší měny Německé říše jest podle § 1311 obč. zák. i podle obdobného ustanovení německého občanského zákona náhodou, která stihne toho, u něhož se udála, a nemůže se ani namítati, že se tato zásada přičí dobrým mravům, umožňujíc obohacení dlužníka na újmu věřitele. Právě proto, že dle lege lata pro opačné stanovisko není opory v zákoně, vydala Německá říše v roce 1925 zákon o valorisaci pohledávek a v tomto zákoně (§ 19) se výslovně ustanovuje, že po zaplacení pohledávky, když dohodnocení nemá místa, není nároku pro neoprávněné obohacení nebo z jiného právního titulu. Ustanovení § 15 tohoto zákona obsahuje zvláštní výjimky z valorisace pro případ, že se zaplacení po-

hledávek stalo v době od 15. června 1922 do 14. února 1924, ve které době také žalobce v souzeném případě dluh vyrovnal, a lze právě z těchto ustanovení souditi, že i stát žalované strany uznal znehodnocení měny za vyšší moc, jejíž následky musí nésti postižený, dokud nemohou být odstraněny zvláštním zákonem, a ježto tento zákon o valorisaci pro žalobce neplatí, jest se v souzeném případě řídit podle všeobecné zásady § 1311 obč. zák. Námitka, že prý žalobce této výhody pozbyl proto, že teprv po vydání zákona o valorisaci podal žalobu, nemůže být vážně míněna a ani okolnost, že žalobce byl ochoten, k vyrovnání věci žalované straně něco doplatiti, nemohla ho připravit o jeho nárok na výmaz pohledávky.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

### D ů v o d y:

Domáhá-li se žalobce jen podpisu, nikoli vydání výmazné kvitance, požaduje i tím prohlášení vůle podle § 367 ex. ř. Odvolací soud vyloučil právem použití a vůbec jakýkoliv ohled na německý zákon o zhodnocení ze dne 16. července 1925. Žalobce domáhá se podpisu výmazné kvitance co do pohledávky 3300 něm. marek zajištěné pro žalovanou stranu na jeho nemovitosti ležící nyní v území Československé republiky. Jde mu o knihovní výmaz zástavního práva, a jest i zánik tohoto práva i náležitosti jeho výmazu posouditi jen podle československého práva občanského. Podle § 3 vlád. nař. čís. 152/20 sb. z. a n. nevztahují se tyto předpisy jen na jednání, jež stala se před 1. květnem 1920 a na práva, jichž někdo nabyl dříve podle zákonů tam dosud platných. O taková práva a jednání nejde v tomto sporu. Žalovaná poskytla svého času žalobci zápůjčku 3.300 M, žalobce se zavázal dluhopisem, že vyrovná zapůjčenou jistinu hotovým placením v nominální hodnotě. V tomto sporu nelze uvažovati o jiném, než zda žalobce splnil svůj závazek, neboť tím zanikl jeho dluh jako pohledávka žalované strany a podle § 469 obč. zák. přestalo zástavní právo pro ni váznoucí. Tím oprávněn jest nárok na výmaz tohoto zástavního práva z pozemkové knihy. Nesporné jest, že došlo k výplatě částek uvedených v žalobě po 1. květnu 1920, není proto překážky, by důsledky toho nebyly posouzeny podle práva československého. Tím jest však vyloučeno použití německého zákona o zhodnocení, jenž vstoupil v platnost za účinnosti čs. zákona čís. 76/20 a vládních nařízení čís. 152/20 a 18/21. I když dlužnický poměr mezi stranami byl založen podle německého práva, platí toto právo jen v mezích § 3 vl. nař. čís. 152/20 a jsou vyloučeny předpisy pozdějšího práva německého. Dluh zněl na marky a činil podle výpočtu žalované strany samotné 2645 M, žalobce zaplatil dne 23. března 1923 3300 M, tím vyhověl i podle dluhopisu tak i podle předpisů německého práva občanského (§ 607) platného před 1. květnem 1920 své dlužnické povinnosti. Další důsledky zániku pohledávky jest posouditi jen podle československého práva. Jaké povinnosti vzešly pro věřitelku podle německého zákona o zhodnocení tím, že na částku zapůjčenou žalobci

vydala zástavní listy, jež byly nyní zhodnoceny podle německého zákona, k tomu nelze hleděti v tomto sporu. Čsl. stát neuznal zhodnocení německé marky, nemá o něm zákonných předpisů, nelze proto hleděti ke skutečné hodnotě částky 3300 M, kterou žalobce zaplatil, byť se tak stalo v době znehodnocení této měny. Postačí, že bylo plněno ve jmenovité hodnotě. Nezáleží na osobě věřitelově, t. j. na tom, zda zápůjčka byla poskytnuta zemí slezskou, nikoli německým státem. K výmazu zástavního práva knihovně zjištěného postačí podle zdejšího práva výmazná kvitance a není třeba, by předložen byl hypoteční list, neboť zdejší právo nezná takových listin jako náležitosti výmazu, a smluvně nebylo tak sjednáno. Žalovaná strana předložila hypoteční list ve sporu, jest proto zjevno, že jej má. Žalobce nemůže však přes to domáhati se na ní vydání tohoto listu pro zaplacení pohledávky, neboť podle zdejšího práva není třeba listu toho k výmazu zástavního práva. Stačí výmazná kvitance. Nebylo proto důvodu, by nebylo vyhověno žalobě, ač žalobce nemůže předložit hypoteční list.

### Čís. 8933.

**Obec (na Moravě) jako smluvní strana není po zákonu povinna, by si stěžovala k nejvyššímu správnímu soudu, nebyla-li smlouva schválena zemským výborem, bez ohledu na důvod, z něhož bylo schválení odepřeno.**

(Rozh. ze dne 2. května 1929, Rv II 767/28.)

Žalující společnost opřela žalobní nárok proti obci na Moravě o tvrzení, že žalovaná obec, nepodavši stížnost k nejvyššímu správnímu soudu proti usnesení zemského výboru, kterým bylo odepřeno schválení úmluvy uzavřené mezi stranami o vzájemném dodávání elektrického proudu, přivodila, že tato úmluva byla pravoplatným soudním rozsudkem prohlášena za neplatnou a žalobkyni tím povstala škoda. Procesní soud první stolice žalobu zamítl, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: První soud zamítl žalobu z důvodu, že žalobce neprokázal, že mu povstala škoda buď z protiprávního činu nebo ze zaviněného opominutí strany žalované a že neprokázal zavinění žalované, jsoucí v příčinné souvislosti s nastalou prý škodou. Žalobce napadá tento právní názor prvního soudu, dovozuje, že rozřešení této sporné věci závisí na rozřešení otázky, zda může veřejnoprávní oprávnění k podání stížnosti přivoditi za určitých okolností soukromoprávní závazek proti třetímu. Odvolatel odpovídá na tuto otázku kladně a dospívá k závěru, že sběh věcí tomu nasvědčuje, že žalovaná udržovala na venek zdání, že jest smlouva platná a že následkem toho byla také povinna učiniti to, čeho bylo zapotřebí, by smlouva zůstala v platnosti, totiž podat stížnost na nejvyšší správní soud. Tím, že smlouva nebyla zemským výborem schválena, že žalobce nebyl o tom uvědoměn a že nebyla podána stížnost do usnesení zemského výboru, bylo zasaženo do jeho právní sféry. Byla-li platnost smlouvy závislá na schválení